

ГОДИШЊАК ГРАДА БЕОГРАДА
ANNUAL OF THE CITY OF BELGRADE

UDK 930.85(497.11 Београд)

ISSN 0436-1105



МУЗЕЈ ГРАДА
БЕОГРАДА
BELGRADE CITY
MUSEUM

ANNUAL OF THE BELGRADE CITY MUSEUM

FOR THE PUBLISHER

Jelena Medaković

EDITORIAL BOARD

Ana Stolić, Vesna Bikić, Žaneta Đukić Perišić, Jelena Medaković, Aleksandar Kadijević,
Aleksandar Fotić, Predrag Marković, Miloš Spasić

EDITOR-IN-CHIEF

Miloš Spasić

SECRETARY OF THE EDITORIAL BOARD

Milena Nedeljković

VOL. LXVIII, 2021

BELGRADE CITY MUSEUM
ZMAJ JOVINA 1, BELGRADE

УДК 930.85(497.11 Београд)

ISSN 0436-1105



МУЗЕЈ ГРАДА
БЕОГРАДА
BELGRADE CITY
MUSEUM

ГОДИШЊАК ГРАДА БЕОГРАДА

ЗА ИЗДАВАЧА

Јелена Медаковић

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Ана Столић, Весна Бикић, Жанета Ђукић Перишић, Јелена Медаковић,
Александар Кадијевић, Александар Фотић, Предраг Марковић, Милош Спасић

УРЕДНИК

Милош Спасић

СЕКРЕТАР УРЕЂИВАЧКОГ ОДБОРА

Милена Недељковић

Књ. LXVIII, 2021

МУЗЕЈ ГРАДА БЕОГРАДА
ЗМАЈ ЈОВИНА 1, БЕОГРАД

САДРЖАЈ / CONTENTS

Душан В. Николић

ГЛИНЕНИ „ХЛЕБОВИ“ СА НАЛАЗИШТА РИТОПЕК–РЕКА 7

Dušan V. Nikolić

CLAY „BREADS” FROM THE RITOPЕК-REKA SITE 45

Милорад М. Игњатовић, Маја З. Франковић

МОЗАИК СА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА КОСАНЧИЋЕВ ВЕНАЦ 12–16
У БЕОГРАДУ: КОНЗЕРВАЦИЈА И МОГУЋНОСТИ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ 47

Milorad M. Ignjatović, Maja Z. Franković

MOSAIC FROM THE ARCHAEOLOGICAL SITE 12-16 KOSANČIĆEV VENAC
IN BELGRADE: CONSERVATION AND POSSIBILITIES FOR PRESENTATION 67

Милан Б. Кољанин

ЛОГОРИ У ТОПОВСКИМ ШУПАМА
НА АУТОКОМАНДИ У БЕОГРАДУ (1941–1944) 71

Milan B. Koljanin

ТОРОВСКЕ ШУПЕ CAMPS AT AUTOKOMANDA IN BELGRADE (1941-1944) 114

Маријана В. Вашчић

ИСКУСТВО СОЦИЈАЛНОГ И СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ РЕАЛИЗМА:
ДЕЛА ЂОРЂА АНДРЕЈЕВИЋА КУНА ИЗ ЗБИРКЕ ЗА ЛИКОВНУ И
МУЗИЧКУ УМЕТНОСТ ОД 1950. ГОДИНЕ МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА
И ЊЕН КРАТКИ ИСТОРИЈАТ 117

Marijana V. Vaščić

THE EXPERIENCE OF SOCIAL AND SOCIALIST REALISM: WORKS OF ĐORĐE
ANDREJEVIĆ KUN FROM THE BELGRADE CITY MUSEUM COLLECTION OF
FINE AND MUSIC ARTS FROM 1950 AND ITS SHORT HISTORY 136

Иван Г. Келемен

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ СТАРИХ ЗАНАТА
СА ПОДРУЧЈА БЕОГРАДА (11) 137

Ivan G. Kelemen

ADDENDUM TO THE STUDY OF OLD TRADES
FROM THE AREA OF BELGRADE (11) 151

Наташа М. Тапић

ИЗБОР СЛИКА ИЗ УМЕТНИЧКЕ КОЛЕКЦИЈЕ МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА:
ПРИКАЗ ИЗЛОЖБЕ..... 153

Милена Недељковић

ИЗЛОЖБЕ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ
МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА 2021. ГОДИНЕ 161

Никола А. Црнобрња

ОСВРТ НА КОЛЕКЦИЈУ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ДОБАРА
У ПОРОДИЧНОМ ВЛАСНИШТВУ: ПРИКАЗ 175

Јелена Васић Деримановић

IN MEMORIAM – Наташа Поповска (1973–2022) 179

СКРАЋЕНИЦЕ / ABBREVIATIONS 183

Иван Г. Келемен

Центар за испитивање намирница
Змаја од Ноћаја 11, Београд

Ivan G. Kelemen

Center for Foodstuff Testing
11 Zmaja od Noćaja, Belgrade

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ СТАРИХ ЗАНАТА СА ПОДРУЧЈА БЕОГРАДА (II)

АПСТРАКТ: У раду је приказан стаклорезачко-урамљивачки занат на подручју Београда. Радње у којима се негују стари занати најчешће не остварују довољно профита да би опстале у центру града, и без заштите и подршке државе углавном су дислоциране ка периферији. Таква тенденција била је присутна широм Европе у последњих педесет година, али су због очувања аутентичног духа старих европских градова, па самим тим и Београда, државе започеле заштиту старих занатских радњи као културне баштине. Када се стари занати на тај начин посматрају и промовишу, њихови производи могу да прерасту у национални бренд, у део туристичке понуде, и то као савремена тежња ка природним и еколошким израђевинама. У оквиру стаклорезачко-урамљивачког заната је знатно мањи пад потражње производа и услуга. Изјаве још увек активних старих београдских занатлија и снимци њихових радионица пружају слику о времену у коме су живели и о околностима у којима су радили од оснивања радње до данас.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: *стари градски занати, Београд, биографије занатлија, радионице, алат и прибор, производи, стаклоресци, урамљивање*

ADDENDUM TO THE STUDY OF OLD TRADES FROM THE AREA OF BELGRADE (II)

ABSTRACT: The paper presents the glass-cutting and framing trade in the area of Belgrade. Shops that nurture old trades usually do not make enough profit to survive in the city center, and without the protection and support of the government, they are mostly relocated to the outskirts. Such tendency has been present throughout Europe for the last fifty years, but due to the preservation of the authentic spirit of old European cities, including Belgrade, governments began protecting old trade shops as cultural heritage. When old trades are thusly observed and promoted, their products can grow into a national brand, increase tourism, and represent a modern aspiration towards natural and ecological products. When it comes to the glass-cutting and framing trade, there is a significantly smaller decline in demand for products and services. Statements of still active old Belgrade craftsmen and records of their workshops paint a picture of past times and the circumstances in which they worked from the founding of the shop until today.

KEYWORDS: *old city trades, Belgrade, biographies of craftsmen, workshops, tools and accessories, products, glass cutters, framing*

С наглим напретком индустријализације, занатски производи и услуге су скоро потпуно истиснути из свакодневице савременог потрошача, што је довело до изразитог смањења броја занатских радњи. Осим тога, оне се затварају и услед биолошке старости занатлија, и само поједини имају наследнике или ученике који могу да наставе бављење њиховим занатом.

Тако неповољан положај занатлија последица је недовољне бриге друштва и државе за традиционалне занатске вештине, које су важан део нашег културног наслеђа.

У ужем градском језгру Београда, до данас су опстале углавном занатске радње чији се производи, захваљујући квалитету израде и породичној традицији, стално осавременују у складу са актуелним трендовима. Производи и услуге стаклорезачко-урамљивачког заната и даље су веома цењени, и поред тога што је тржиште преплављено јефтином индустријском робом.

Намера аутора овог рада је да прикаже стаклорезачке занатске радње у којима се још увек негује стари начин рада, уз примену савремених технологија.

СТАКЛОРЕЗАЧКО-УРАМЉИВАЧКИ ЗАНАТ

Стаклорезачки занат обухвата резање стакла, као и урамљивање стаклом, које може бити ливено, специјално, кристално. Резано стакло се користи за застакљивање прозора, врата, излога и других отвора. Стаклорезач обавља монтажу стакла у оквире, урамљује слике, огледала и др. Стакло на прозорима је најчешће равно. Израђује се у дебљинама 1,3, 1,5, 3, 4, 5 и 7 mm. Стакло може да буде тамно, непровидно, а може да буде и са шарама, које се израђује од равног стакла пескирањем или нагризањем, у сличним димензијама као и равно.

Ливено стакло се прави у дебљини од 5, 6, 7 и 9 mm, стакло са шарама има дебљину од 4 и 5 mm, нарецкано 5 mm (катедрално стакло), а армирано 6 mm.

Троугласти стакларски ексер је врло важан помоћни материјал у стакларским радовима. Његова дебљина износи од 0,3 до 1,5 mm, а висина од 6 до 18 mm, пропорционално дебљини и димензији табле стакла.

Стакларски кит се састоји од 12% ланеног уља, 88% креде и 1% ланолина.

За сечење стакла користе се две врсте ножа, и то с дијамантом и челичним оквиром. Први се састоји од дијаманта и резача са челичним оквиром.

За правилно држање стаклорезачког ножа са дијамантом, кажипрст и средњи прст десне руке треба да се поставе на заобљени део дршке јер само на тај начин може да се добије потребан притисак. Мала ознака на дршци треба да је увек окренута према лицу које употребљава резач. Потребно је да стаклорезачки дијамант увек буде чист и само стручњак сме да га расклапа. По завршетку резања, нож са дијамантом се ставља у кожну футролу. Мора се водити рачуна о томе да се једним резачем сме резати увек у истом положају.

Резач са челичним оквиром се у првом реду употребљава за сечење дебљег ливеног стакла јер би његове површинске неравнине знатно оштетиле нож са дијамантом. Нож за чишћење жлебова је најчешће коришћен стакларски алат. Ширина његове оштрице је приближно два пута већа од дршке, која је ради бољег држања цилиндрично обликована. Оштрица је задебљана или пресечена, а врх јој је наоштрен, што омогућује вађење лепа из жлебова. Тврди лепови се одстрањују тако што се нож на крају дршке удара чекићем. Алат за ломљење је направљен од термички стабилизованог буковог дрвета са равним површинама, без чворова и без пукотина, и неопходан је за сечење армираног стакла. Осим тога, потребни су чекић, клешта, рукавице и нож.

Резање

Табла стакла треба да се постави на раван сто покривен меким материјалом. Затим треба да се ухвати на ближем крају, повуче према себи и, хватањем на срединама рубова, постави на сто или скине с њега. При обради табле, она треба да лежи на целој површини, а када је ускладиштена, треба да је ослоњена на руб. Пре сечења се обавља тачно мерење. Мора се узети у обзир и то да је размак између врха дијаманта и лењира око 3 mm. Боље је два пута мерити него исећи комад нетачних димензија. Потребно је да се контролише и правоугаоност страница. Место сечења треба претходно да се обрише и намаже, нарочито ако је у питању дебље стакло, петролејом како би се растворила и одстранила нечистоћа и како би сечење било глатко и равномерно. Угао између сечива дијаманта и стакла, приликом сечења треба да износи 5–6 степени. Не сме се на истој линији поново сећи јер ће нож са дијамантом да се оштети. Резач треба држати тако да се мали прст ослања на стакло, чиме се обезбеђује одговарајући угао сечења, као и равномерно померање. Уколико нож са дијамантом добро сече, чује се тихи звук, у противном се чује непријатан звук гребанња.

Ломљење

После сечења, табла стакла остаје у једном комаду и треба да се ломи, и то одмах јер ако се линија охлади стакло постаје чипкасто и тешко се ломи. Табла сечена уздужно треба да се линијом сечења постави уз ивицу стола и да се слабирим, али брзим притиском надоле одломи. Добра метода је да се испод линије сечења постави лењир или неки други подметач и да се наглим притиском стакло сломи. Кад се секу сасвим уске траке од 2–3 cm, ломљење може да се изведе преламачем који се налази на резачу. Поставља се на траку и изврши преламање. Заостали комадићи и неравнине могу да се скину такође преламачем. Ако је ширина траке која се сече 4–5 cm, преламање може да се обави тако што се дршка резача притисне испод комада који отпада и благим притиском се трака преломи. Преламање дебљег и ливеног стакла може да се потопмагне куцкањем, и то тако што се дршком резача куцне по стаклу с доње стране дуж линије. Сечење и ломљење се врше помоћу подметнутног лењира. После сечења и ломљења, преостале оштре ивице са обе стране треба да се одстране поквашеним брусним каменом.

Резање профила

Осим праволинијског резања, у домаћинству је често потребно да се стакло реже и у облику неког профила. За оквире слика, прозора или за неке експерименте потребни су кружни или други криволинијски облици. С ручним алатом за кружно резање могу да се добију правилни кружни облици било којих димензија. То се чини помоћу шаблона.

Кружно резање

Стаклена плоча најпре треба да се меком крпом очисти од прашине и да се дуж линије резања намаже петролејом, односно терпентином. Затим се стопало алата за кружно резање поставља на средину круга који је потребно изрезати. Полука држача дијаманта се подешава на одговарајућу димензију и фиксира се затварачем. Затим једном руком треба благо притиснути алат за кружно резање.

По завршетку резања, плоча стакла се поставља на сто и једном руком се притиска део који отпада, а другом кружни део. Ако се после ове операције кружни део не одвоји, следи помоћно резање, односно треба пресећи део

између руба стакла и линије кружног сечења. После тога је потребно да се плоча ухвати обема рукама и да се мало напрегне, све док не испадне кружни профил. За криволинијско резање се користи шаблон од дијаманта, чији је чекић (преламач) нешто ужи да би се боље прилагодио кривинама. Резање може да се изведе на два начина.

Приликом резања по шаблону користи се оригинални узорак или се израђује шаблон од картона или дрвене плоче. Шаблон се поставља на стакло и реже се дијамантом дуж његовог руба. Може да се изврши и тако што се узорак, односно облик нацрта на листу хартије који се поставља испод стакла и реже се линијом цртежа. Много је теже да се одстрани отпадак после криволинијског резања. Резачем треба куцнути дуж линије резања испод оног дела стакла који треба да остане, и стакло ће пући, а затим га треба благим притиском преломити. Потребно је да се криве линије великих радијуса режу у деловима. Најпре се изрезују већи отпадни комади, а затим мали, помоћу преламача. По потреби, и овде може да се примени помоћно резање. После резања, ивице стаклене плоче треба да се бресе.¹

Израда рамова

Рам или оквир је предмет који служи за причвршћивање или само ограничавање неког другог предмета или материјала који може бити изложен ломљењу, цепању и сл. Због тога се оквир најчешће прави од чврстих материјала, као што су дрво, пластика или метал. С обзиром на велике могућности њихове обраде, поред основне функције оквир добија и декоративно својство.

Углавном се израђују оквири за слике, фотографије и огледала. Најчешће се праве од дрвета. Рамови за свакодневну употребу имају четири странице које се спајају на ивицама. Већина рамова за уметничке слике на предњој страни нема никакву заштиту. Ипак, ради чувања пре свега драгоцених слика и фотографија, на предњој страни се додаје стакло као неизбежан детаљ.²

¹ Марсон Пецивал, *Стакло и производња стакла* (Београд: Индустриска књига).

² Поступак израде у стаклорезачко-урамљивачком занату, по исказу Душана Ђурђевића.

АРХИВСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА О СТАКЛОРЕЗАЧКОМ ЗАНАТУ

У грађи о занатима с краја XIX века, у Историјском архиву Београда могу се наћи документи о стаклорезачком занату.

У архивској документацији нађен је податак да је Филип Трајер обавестио Удружење занатлија за град Београд да је 1923. године преместио своју стаклорезачку радњу у Кнез Миланову улицу.³

Нађен је и податак да је Исак Нахмијас 1928. године проширио своју делатност са урамљивањем слика у оквиру стаклорезачког заната.⁴

У *Адресару Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца* из 1929. године, стаклоресци се наводе као стаклари, а у Београду је евидентирано 35 занатлија.⁵

Међу документима у Историјском архиву Београда нађена је и молба Ковачевић Љубомира, упућена Удружењу занатлија за израду књижице његовом ученику Станиславу Поповићу као помоћном ученику, која је послата 10. 10. 1936. године.⁶

У *Адресару приватних занатских радњи* за 1950. годину, на подручју Београда је евидентирано 40 стаклорезачких радњи.⁷

СТАКЛОРЕЗАЧКА РАДЊА „ПАНТЕЛИЋ“

У Цвијићевој улици бр. 109–111 налази се самостална занатска стаклорезачка радња коју је основао Љубисав Пантелић.

Љубисав Пантелић је рођен 1921. године у месту Стрмову код Лазаревца. Основну школу је завршио у Пепељевцу. Из Стрмова је крајем тридесетих година XX века дошао у Београд. Крајем Другог светског рата је рањен на Сремском фронту. Љубислав се оженио и има двоје деце, сина Томислава, рођеног 30. јануара 1945. године, и ћерку Мирјану, обоје рођени у Београду. Прву стаклорезачку радњу је отварио на Булевару револуције (данас Булевар краља

³ ИАБ, Удружење занатлија за град Београд, Књига мајсторских испита, 1912–1914. и 1919–1927, кутија 96.

⁴ ИАБ, Удружење занатлија за град Београд у срезу Београдском, Књига мајсторских испита за 1928, кутија 96.

⁵ *Адресар Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца за индустрију, обрт, трговину и пољопривреду* (Београд, 1929).

⁶ ИАБ, Удружење занатлија за град Београд у срезу Београдском, Књига мајсторских испита 1935–1943, кутија 98.

⁷ *Адресар приватних занатских радњи на територији Н. Р. Србије, Занатски календар* (Београд, 1950).

Александра), где је кратко остао, потом је радњу преместио у Рузвелтову улицу, а 1961. године на данашњу локацију у Цвијићевој улици.

Томислав је основну школу завршио у Београду, затим је похађао гимназију, коју је напустио и прешао у Бродарску школу. У оквиру Одељења за послове опште управе и државне службе у Скупштини општине Палилула, 31. 10. 1969. године је положио испит за мајстора стаклорезачког заната.

У стаклорезачку радњу „Пантелић“ су из околине Лазаревца често долазили ученици да уче занат. Због повећане потражње џепних огледала за војнике, отворен је погон у Прахову, који је радио краће време. Љубислав и Томислав су вршили брушење огледала, што данашњи наследник Александар није наставио.



Слика 1. Спољни изглед данашње стаклорезачке радње „Пантелић“

Figure 1 Exterior of today's glass cutting shop "Pantelić"



Слика 2. Александар Пантелић у радионици стаклорезачке радње приликом спајања лајсни рамова
Figure 2 Aleksandar Pantelić in the glass-cutting workshop joining the frame moldings

Слика 3. Александар Пантелић у радионици стаклорезачке радње приликом сечења лајсни за рам
Figure 3 Aleksandar Pantelić in the glass-cutting workshop cutting the frame moldings



У том периоду, стакло је углавном допремано из фабрике Стаклопан у Панчеву. Рамови су набављани у Београду и Горњем Милановцу. По причи Александра Пантелића, Томислав је већ у шест сати ујутру долазио на посао и дочекивао клијенте.

Радња „Пантелић“ је по уговору обављала стаклорезачке радове за фирме Јамин, Србијанка из Ваљева, самоуслуге Јабука, београдска гробља и друге.

Томислав је преминуо 5. 12. 2000. године, а стаклорезачку радњу је наставио да води син Александар.

Ради осавремењивања стаклорезачког заната, Александар је, осим класичног алата, у процес рада увео и неке машине, као што су пнеуматска машина за спајање рамова и гер секач за лајсне.

У стаклорезачкој радњи „Пантелић“ врши се сечење стакла, урамљивање, обрада рамова и постављање паспартуа.

СТАКЛОРЕЗАЧКО-УРАМЉИВАЧКА РАДЊА „ГЕНТО“

У старом језгру Земуна, у Бежанијској улици број 9, налази се стаклорезачко-урамљивачка радња „Генто“, коју је основао Душан Ђурђевић, рођен 19. 4. 1950. године у селу Горњи Врбљани код Рибника у Босни и Херцеговини. Породица Ђурђевић се 1955. године преселила у Нови Сад, где је Душан завршио прва четири разреда основне школе. Потом је породица прешла у Београд, где је похађао школу ученика у привреди, одсек за стаклоресце, стаклодуваче и оптичаре. Практични део наставе Душан је од 1965. године имао код мајстора стаклоресца Данила Мандића, који је имао радњу у Бранковој улици број 1, а потом 1966. године, због рушења објекта, на новој локацији у Улици Гаврила Принципа број 13.

По причи Душана Ђурђевића, први посао који је добио од мајстора био је оштрење бургија за бушење стакла, које су се тада правиле од троугластих турпија за гвожђе, и то тако да се једна страна закоси на шпицу. Такве бургије су фиксирани на борвинт машину за ручно бушење. Бургија је потом замакана у терпентинско уље ради подмазивања и хлађења како стакло не би пукло. У радионици мајстора, Душан је прошао кроз све процедуре рада у стаклорезачком занату. Практичну наставу је похађао пре подне, а поподне је слушао теоретске предмете. Након положеног занатског испита у школи, Душан је наставио да ради код свог мајстора, све до одслужења војног рока, а затим, од 1974. године, у фирми за обраду стакла Звезда у Земуну. У оквиру допунског рада обављао је стаклорезачке послове за клијенте у Београду и околним местима.



Слика 4.
Душан Ђурђевић
испред спољног
излога своје
радње

Figure 4
Dušan Đurđević
in front of his shop's
window



Слика 5.
Душан Ђурђевић
током рада у
стаклорезачкој
радњи

Figure 5
Dušan Đurđević
working in the
glass cutting shop

Душан Ђурђевић је 1991. године преузео стаклорезачку радњу у Бежанијској улици број 9, од старог власника Гентића, па је радњи дао назив „Генто“. У њој је Душанова супруга Мирјана највише радила с клијентима у погледу избора дизајна рамова и водила је администрацију.

Душан редовно, сваке године, посећује сајам урамљивача у Болоњи, одакле доноси најновије типове рамова и каталоге актуелних машина и алата.

Некада су рамови и лајсне набављани од фирме Војвођанка, а данас од фирми Ињац, Браћа Милићевић и Украс из Великог Поповића, али и из иностранства, Италије, Шпаније и других земаља. Блондер рамове Душан је добављао из Суботице, од Стевана Франзера.

Стакло је углавном куповано у фабрици Стаклопан у Панчеву и Липику, а данас и у иностранству.

Душан Ђурђевић је ишколовао осморо ученика, којима је пренео знање о стаклорезачко-урамљивачком занату. Неки од њих су остали код њега, а други су отворили самосталне радње.

Слика 6. Душан Ђурђевић показује врсте лајсни у продајном делу радње

Figure 6 Dušan Đurđević showing the types of moldings in the shop's retail section



Слика 7. Душан Ђурђевић у продајном делу радње
Figure 7 Dušan Đurđević in the shop's retail section



САМОСТАЛНА ЗАНАТСКА СТАКЛОРЕЗАЧКА РАДЊА „РЕЦЕПИ РЕШАТ“

У Београду, на Врачару, у Мекензијевој улици 69, налази се самостална занатска стаклорезачка радња Рецепија Решата. Рођен је у Драгашу 12. 4. 1953. године. Прва четири разреда основне школе похађао је у селу Млике, а наредна четири у Драгашу. Потом је 1967. године дошао у Београд, где је завршио средњу стручну школу ученика у привреди, која је трајала четири године. Практични део наставе похађао је код стаклоресца Младена Настића.

Стаклорезац Младен Настић рођен је 1911. године у Тетову. Занат је научио у Београду, а потом је отворио радњу у Мекензијевој улици 57, коју је касније, услед рушења објекта, преместио у Мекензијеву 69. Након средње школе, Рецепи је наставио да ради као мајстор код Настића.

Слика 8. Рецепи Решат у продајном делу радње
Figure 8 Redžepi Rešat in the shop's retail section



Слика 9. Рецепи Решат испред спољног излога
своје радње

Figure 9 Redžepi Rešat in front of his shop's window



По причи Реџепија Решата, стаклорезац Настић је, заједно са својим мајсторима, застакљивао прозоре у Београду и околним местима. Један од значајнијих послова био је застакљивање на школи „Свети Сава“. Преминуо је 1988. године, а радњу је даље водио Реџепи Решат.

У овој стаклорезачкој радњи врше се обрада стакла и урамљивање.

Реџепијев син Зифрад рођен је 1974. године у Драгашу. После основне школе уписао је Техничку школу „Петар Драпшин“, одсек за механичаре медицинске опреме. Истовремено га је отац учио стаклорезачком и урамљивачком занату.

По причи Реџепија Решата, некада се у оквиру стаклорезачког заната вршило и брушење стакла, а данас највише његово сечење и урамљивање с најразличитијим типовима рамова, и то највише слика, фотографија и постера.

Слика 10. Реџепи и Зифрад Решат у продајном делу радње нуде клијентима лајсне за рамове

Figure 10 Redžepi and Zifrad Rešat in the shop's retail section offering frame moldings to customers



Слика 11. Зифрад Решат у продајном делу стаклорезачке радње уклапа лајсне за рам

Figure 11 Zifrad Rešat fitting frame moldings in the glass-cutting shop's retail section



УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Данас је све израженија жеља да се ревитализују, обнове и очувају стари занати, не само ради њихове заштите већ и зато што су туристички валоризовани и што доприносе очувању културно-историјског наслеђа на територији града Београда.

Три приказане стаклорезачке радње су успеле да се одрже на тржишту Београда, захваљујући континуираној посвећености и висококвалитетном занатском раду, уз употребу традиционалних и савремених материјала и метода рада.

Потребно је да се радње које постижу успех на данашњем тржишту прате и анализирају с посебном пажњом јер могу да укажу на добар приступ традиционалним занатима.

БИБЛИОГРАФИЈА

Адресар краљевине Срба, Хрвата и Словенаца за индустрију, обрт, трговину, пољопривреду. Београд, 1929.

Адресар приватних радњи на територији Н. Р. Србије, Занатски календар. Београд: Занатска комора Србије, 1950.

Пецивал, Марсон

Стакло и производња стакла. Београд: Индустијска књига, 1949.

ADDENDUM TO THE STUDY OF OLD TRADES FROM THE AREA OF BELGRADE (II)

SUMMARY

This paper presents the glass-cutting and framing trade with examples of family traditions of three old Belgrade glass-cutting shops: Pantelić, Đurđević and Rešat, which continue to nurture traditional methods of work.

Glass-cutting and framing, unlike many other old trades, are very common, but not in terms of nurturing traditional methods of work.

Today, some of the described glass-cutting shops use machine, in addition to manual glass cutting, while framing is mostly done with modern tools and machines. The craftsmen described in this paper continue to ground glass with traditional methods, but the use of industrial processing methods is predominant.

The products and services of these shops are still highly valued, despite the fact that the market is flooded with cheap industrial goods.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

94(497.11)

ГОДИШЊАК града Београда = Annual of the Belgrade City Museum/ уредник Милош Спасић. - 1958,
књ. 5- . - Београд : Музеј града Београда, 1958- (Београд : Бирограф). - 25 cm

Годишње. - Је наставак: Годишњак Музеја града Београда = ISSN 1451-284X.

- Друго издање на другом медијуму: Годишњак града Београда

(Online) = ISSN 2335-0873

ISSN 0436-1105 = Годишњак града Београда

COBISS.SR-ID 5656322

Адреса редакције:

Музеј града Београда

11000 Београд, Змај Јовина 1

<http://www.mgb.org.rs>

Тел/факс: 011/ 3283-504

Корице: Бранислав Фотић

Дигитална обрада: Бранислав Фотић, Тијана Динић

Лектура и коректура: Милена Богдановић

Превод на енглески: Агенција за превод „Лако до превода“

Штампа: Бирограф, Београд

Годишњак града Београда LXVIII штампан је финансијским средствима
Секретаријата за културу – Град Београд